

Eens scout, altijd scout

Brochure over klantenbinding & ledenuitval

**SCOUTS
& GUIDES
SEIN
VLAANDEREN**

Redactie 2005

Johan Vreys

Deze brochure werd gemaakt door ploeg Brussel, met dank aan Steven Verlinden, Tinne Anthonissen en Dirk Loeckx voor hun inbreng en feedback.

© juli '05

VVKSM vzw
Lange Kievitstraat 74
2018 Antwerpen

Tel 03 231 16 20
fax 03 232 63 92
e-mail: info@vksm.be
website: www.vksm.be

Niet van gisteren

Deze publicatie werd gemaakt in de periode voor we onze naam van VVKSM veranderden in Scouts en Gidsen Vlaanderen.

We blijven deze uitgave aanbieden omdat we de inhoud nog actueel vinden.

Laat je leeslust niet bederven door het verouderde "VVKSM" in de tekst.

INLEIDING 3

1 Hoe en waarom leden afhaken..... 4
Inleiding: Er is een verschil tussen stoppen en afhaken.....4
Hoe haakt iemand af? 4
Een tienerprobleem.....7

2 Waarschuwingssignalen 8
Afwezigheden hebben een reden 8
Aanwezigheden bijhouden 9
Verwittigen als je niet kan komen 10

3 Klantenbinding: scouting is tof... 11
Inleiding 11
Toffe groepssfeer 11
Groepsproces doorheen het scoutsjaar 11
Groepsdruk 14
Pesten 15
Grootte van de groep 17
Toffe en afwisselende activiteiten 19
Betrokkenheid door inspraak 21

4 Toffe Leiding / tof voor leiding 24
In leiding 24
Engagement..... 24
Takraad..... 25

5 Ouders..... 27

6 De “Waarom afhaken?”- hitlijst... 30

7 De “Waarom scouting” –top tien .31

INLEIDING

« Eens scout, altijd scout» wordt onze Brusselse groepen op straat wel eens in het Frans nageroepen. « Scout toujours!» klinkt dat dan.

Toch zet iedereen vroeg of laat een punt achter zijn of haar scouts carrière. Het doel van deze brochure is dat dit eindpunt er zo laat mogelijk komt.

Het eerste deel van de brochure biedt achtergrond bij hoe en waarom leden afhaken, om in deel twee dieper in te gaan op afwezigheden als belangrijk waarschuwingssignaal voor potentiële afhakers.

Vanaf het derde deel van de brochure bekijken we scouting terug vanuit de positieve aspecten en geven we heel wat tips hoe je door te werken rond groepssfeer, variatie in activiteiten en inspraak aan 'klantenbinding' kan doen.

Tot slot gaat deel vier in op jouw rol als leider en in deel vijf vertellen we hoe je ouders meer kan betrekken om ledenuitval te bestrijden.

Alvast veel succes bij elke kleine of grote inspanning die je geïnspireerd door deze brochure zal doen!

Op het einde van elk thema geven we een leuke, concrete en praktische tip voor jullie activiteiten.

Doorheen deze brochure verwijzen we regelmatig naar de andere brochures en takhandboeken die te raadplegen zijn in het VVKSM-documentatiecentrum en ook te vinden zijn in de Scoutshop.

1 Hoe en waarom leden afhaken

Inleiding: Er is een verschil tussen stoppen en afhaken.

Slechts een minderheid van onze leden en leiding stapt uit hun scoutsgroep zuiver door omstandigheden buiten de takwerking of scoutsgroep, omdat ze bijvoorbeeld naar de andere kant van het land verhuizen. Dit noemen we 'stoppen' met scouts.

De verklaring voor 'afhaken' zoeken we in deze brochure binnen de scoutswerking: er is een aanleiding tot ongenoegen over de takwerking of de scoutsgroep. 'Te veel andere bezigheden' of 'de scouts was niet leuk meer', zijn de meest genoemde verklaringen. Aan intern ongenoegen kunnen de leiding en de tak iets doen!

Stoppende leden zullen een plezant of officieel afscheid zeker appreciëren. Je onderstreept daarmee duidelijk dat iemand uit de werking stapt in een wederzijdse verstandhouding en dat deze persoon steeds opnieuw welkom is.

Hoe haakt iemand af?

Er zijn twee soorten omstandigheden waarbij de beslissing genomen wordt om af te haken: beetje bij beetje zoals een druppel die een emmer doet overlopen of na een crisissituatie. In beide gevallen is voorkomen beter dan genezen. Dit gaat maar op één voorwaarde: op tijd signalen zien en geven!

De druppel die de emmer doet overlopen

Ongenoegen met de scoutswerking of met de takwerking heeft meestal verschillende redenen tegelijk, hierover geven leden zelden duidelijke signalen. 'Een activiteit overslaan' is het vaakst voorkomende signaal waaruit ongenoegen van leden blijkt, maar dit is een beetje problematisch: het is voor niemand duidelijk dat er iets aan de hand is en er wordt niet gezegd wat er aan de hand is.

Door hun afwezigheid missen leden kansen om dichterbij de werking en de andere leden te komen. Tegelijk plannen ze andere activiteiten, want jongeren blijven zelden de hele zondag op de sofa liggen. “Te veel andere vrijetijdsbestedingen” is dan ook een populaire verklaring van afhakers. Achteraan deze brochure vind je een lijstje met de meest voorkomende verklaringen.

Leden die niet zo regelmatig naar de activiteiten komen, zijn daarom sneller afhakers. Verderop lees je meer over afwezigheden als belangrijke waarschuwingssignalen.

Waarom afhaken? Soorten ongenoegen

Oorzaken van ongenoegen over de scoutswerking kan je onderverdelen in drie soorten. Dit schema kan je helpen om gesprekken met ontevreden leden helder te kunnen voeren.

- Bij een *onienigheid in doelstellingen* willen tak en leiding soms andere dingen dan een individueel lid. Vergaderingen monden bijvoorbeeld iedere keer uit in een modderbad of een voedselgevecht, als het maar vuil is. Kimberly wil bijvoorbeeld ook eens proper naar huis.
- De *manier van werken* of van communiceren kan ook leden uitsluiten. Wanneer er bijvoorbeeld altijd afgesproken wordt op plaatsen waar leden gebracht moet worden door ouders, maar de ouders van Pol hebben daarvoor geen tijd of geen auto. Of de vergadering begint telkens net een uurtje te vroeg, zodat ze niet te combineren valt met de voetbaltraining.
- De tak sluit een persoon uit. Personen worden *buiten de werking gehouden*. Sommige leden krijgen geen kansen of weten ze niet te benutten: ze hebben binnen de groep geen vriendinnen of kameraden. In het slechtste geval wordt er zelfs gepest.

Tracht als leiding **in** je groep te staan en tijdig signalen op te vangen door je leden aan te spreken over hun afwezigheden en hun ervaringen.

Een originele manier om wegblijvers te overhalen om toch (terug) te komen is een persoonlijke briefje in de bus stoppen of een uitnodiging ondertekend door alle leden waarin je vertelt hoe de volgende vergadering er zal uitzien naar de wegblijver te sturen.

Na een crisissituatie

Net zoals bij supermarkten keer je van de scouts ook beter tevreden terug. Toch zijn 'crisissituaties' tijdens activiteiten niet uit te sluiten: te beangstigende of te spannende momenten, grote of kleine ongevallen, ruzies al dan niet met rake klappen, ...

Leden die huilend of schreeuwend de activiteiten verlaten zijn vanzelfsprekend te vermijden. In dit soort omstandigheden is er een overvloed aan waarschuwingssignalen.

Het komt er voor leiding op aan om controle te hebben over hun groep en een sterke persoonlijke band met de leden en hun ouders. Hou de communicatie met de leden en ouders vol tot de crisissituatie is opgelost en verwerkt.

Bij enkele meer uitzonderlijke crisissituaties, zoals bijvoorbeeld ongewenst seksueel contact, zijn er niet altijd duidelijke signalen op het einde van de vergadering. Ouders spelen dan een belangrijke rol om de signalen om te zetten naar helder communicatie. Leiding is dus best eenvoudig bereikbaar, hierover lees je meer op pagina 27.

Praat conflicten of problemen steeds uit voor het einde van de vergadering.

- ☛ *De brochure "Blauw licht" over crisiscommunicatie is een goede leidraad voor het geval je met een crisissituatie geconfronteerd wordt.*

Een tienerprobleem

Het is ook goed te beseffen dat 'afhaken' vooral bij tieners vaker voorkomt. Kinderen kunnen zonder problemen het lidmaatschap van sportclubs, zwemschool, scouts en tekenschool combineren, ze komen ook niet zelden onder (lichte) druk van de ouders, grote broer.

Als getalenteerde tiener moet je echter kiezen waar jij voor gaat. Een sportcarrière blijkt bijvoorbeeld moeilijk te combineren met scouting. Bovendien staan tieners minder onder invloed van hun ouders, daarom krijgen ze soms minder 'druk' om naar de scouts te gaan. De comfortabele taxidienst van en naar de lokalen door de ouders valt meestal op dat moment ook weg. Onze oudste leden moeten we dus goed verzorgen en betrokken houden!

2

Waarschuwingssignalen

Wanneer afwezigheid een signaal van ongenoegen kan zijn, is het een must voor leiding te weten waarom iemand niet komt of niet gekomen is. Elke afwezigheid heeft immers een reden. Wanneer vaak dezelfde redenen terugkomen, is dit soms een goede aanleiding om je takwerking bij te sturen.

Afwezigheden hebben een reden

Drie afwezigheden na elkaar mag je als leiding nooit zomaar laten voorbijgaan! Om de tel niet kwijt te raken en om geen enkel lid uit het oog te verliezen, worden aanwezigheden best systematisch bijgehouden. Als je dat doet, vraagt het een kleine moeite ook de reden van afwezigheid bij te houden.

Wanneer iemand er niet is, kan je aan zijn of haar vrienden vragen waarom die persoon niet meer komt. Zij weten meestal de reden.

Het is beter om de reden van afwezigheid bij de afwezige/afvaller zelf te achterhalen. Een telefoontje, e-mail of MSN-gesprekje is hierbij de gemakkelijkste oplossing. Zo toon je ook dat je zijn of haar aanwezigheid belangrijk vindt. Hierbij heeft iedere leider de contactgegevens van zijn leden nodig (telefoonnummers, e-mailadres, ...). Spreek op voorhand af hoe je leden liefst buiten de scouts gecontacteerd worden.

Veel persoonlijker dan een e-mail of een telefoontje is langsgaan bij deze persoon. Wacht geen half jaar om dit te doen.

Aanwezigheden bijhouden

Maak in overleg met je leden duidelijke afspraken rond aanwezigheid en actieve deelname. Tracht je verwachtingen naar de leden toe aan ieders mogelijkheden aan te passen. Niet ieder lid kan er elke week staan.

Let er tegelijk op dat iedereen zich uitgenodigd, noodzakelijk en gemotiveerd voelt om er iedere keer te proberen bij te zijn.

Bij jongere leden heeft de houding van de ouders zeer veel invloed op het engagement en de aanwezigheid. Dan komt het er op aan goede afspraken te maken met de ouders.

Er zijn enkele leuke manieren om aanwezigheden bij te houden.

- Je kan elke week een digitale foto van je tak nemen, die op jullie website zetten en zo de aanwezigheden bijhouden.
- De Parelketting: Geef aan alle leden een touwtje om aan hun das te hangen, per vergadering worden er parels aan de touwtjes van de aanwezigen gehangen.
- Wall Of Fame: Schilder op de muur een groot rooster met het aantal hokjes naar gelang het aantal vergaderingen tot aan het einde van het jaar. Hang foto's van alle leden op een lange rij onder elkaar voor het rooster. Wie aanwezig is, mag zijn foto een hokje verder hangen.

Hou er rekening mee dat kinderen van gescheiden ouders zich een buitenbeentje kunnen voelen, omdat ze soms niet elke week naar de vergadering kunnen komen. Maak duidelijke afspraken, hou twee programmaboekjes ter beschikking en ga –desgewenst- bij beide ouders op bezoek.

Verwittigen als je niet kan komen

Verontschuldigen is niet zomaar een verplichting of vorm van beleefdheid waarmee leden hun betrokkenheid tonen. Verontschuldigen biedt de mogelijkheid om beter in te spelen op interesses en troeven van je leden.

Als je tijdig weet dat een lid bijvoorbeeld 'een optreden' of een 'belangrijke match' heeft, kan je misschien met de rest van de groep gaan supporteren als activiteit.

3

Klantenbinding: scouting is tof

Inleiding

Nu je weet hoe en waarom leden afhaken, is het belangrijk om te weten waarom leden dan wel naar de scouts komen, wat hen motiveert, hoe je hun betrokkenheid kan verhogen. Achteraan vind je ook een hitlijstje met de belangrijkste motivaties om aan scouting te doen.

Deze motiverende elementen (vriendschap, avontuur, ...) kan je als leiding bewust gebruiken om je leden bij te houden.

Toffe groeps sfeer

Vriendschap en kameraden zijn de belangrijkste redenen voor leden om aan scouting te doen, daarom is het een must dat leiding bewust werkt aan de sfeer in hun groep. Door de typische groepswerking van scouting worden mensen met elkaar en zichzelf geconfronteerd, wat soms tot spanningen of pesten leidt.

Binnen de jaarwerking zijn er specifieke momenten waar rond de groeps sfeer werken noodzakelijk is. We besteden ook aandacht aan belangrijke aandachtspunten zoals de grootte van de groep, groepsdruk en pesten.

Groepsproces doorheen het scoutsjaar

Tijdens één scoutsjaar maken scoutsgroepen en hun takken een opmerkelijke evolutie door. Van de spanning van het 'ontmoeten' en de 'nieuwe gezichten' in september tot het intense samenleven op kamp tijdens de zomer.

De overgang: niet alleen een speciale activiteit

Leden worden wel eens afgeschrikt door een 'overgang'. Een overgang betekent niet dat de nieuwkomers allerlei onmenselijke proeven moeten afleggen of acrobatische toeren moeten uithalen om te bewijzen dat hij/zij mans/vrouws genoeg is om erbij te horen.

De overgang is het leukste wanneer de hele groep deelneemt aan het gebeuren, door bijvoorbeeld een activiteit te houden waarbij de nieuwelingen de schakel in het geheel vormen.

- Sjur een draagstoel en vervoer de eerstejaars naar de volgende opdracht.
- Stuur een officiële uitnodiging voor de overgang naar de nieuwkomers.
- Haal de eerstejaars thuis op bij deze eerste activiteit. Doe dit alleen met de leiding of samen met de tweede- en derdejaars.
- Hou een persconferentie waarin de nieuwkomers vragen van het publiek moeten beantwoorden en omgekeerd.
- Maak geboortekaartjes voor alle nieuwe leden, met hun naam, gewicht, lengte, leeftijd, ... Vermeld op de kaartjes dat jullie trots zijn op de geboorte van de nieuwkomers en dat ze hartelijk welkom zijn in de groep.
- Feliciteer tweedejaars die derdejaars worden met hun positie. Spreek ze aan op hun verantwoordelijkheid als derdejaars.

Leeftijdsverschil

Tijdens de 'overgang' worden de oudsten van de ene tak plots de jongste leden van de volgende tak. Tijdens de eerste maanden van het scoutsjaar heeft het leeftijdsverschil van drie jaar soms zeer grote invloed op het groepsproces binnen je tak.

Vooraf eerstejaars jonggivers hebben het vaak moeilijk om zich aan te passen aan hun nieuwe scoutsomgeving. Ze haken dan ook massaal af als leiding geen aandacht besteed aan het leeftijdsverschil. Bij gidsen en verkenners hebben de eerstejaars soms ook wel moeite om hun plaats in de groep te vinden.

Zorg dat nieuwkomers en eerstejaars zich welkom en aanvaard voelen. Als je met je medetaleiders afsprekt wie welke nieuwkomers deze extra aandacht geeft, vergeet je zeker niemand.

☛ *Het takhandboek “Breedbeeld sproeten” voor jonggidsen- en jongverkennerleiding geeft veel praktische tips en achtergrond rond het leeftijdsverschil tussen eerste- en derdejaars.*

Maak uitgebreid kennis

Probeer ook aandacht te hebben voor zij die moeilijker contacten leggen. Organiseer activiteiten die de groepsvorming bevorderen en die je leden de kans geven elkaar te ontdekken.

Wanneer er ‘nieuwe’ mensen voor de activiteiten opdagen kan je hen officieel welkom heten met een groepsopbouwend spelletje.

Je kan elkaar ook zonder te spreken beter leren kennen, door elkaar te voelen tijdens ‘groepsopbouwspelletjes’.

- Tikspelletjes: met de rug, kettingvangen (hand vasthouden en mee tikken), knuffeltikkertje (personen per twee kan je niet tikken), ...
- De boot zinkt: Stoelen worden geplaatst als een cruiseschip. Ieder staat op een stoel, met ‘de kapitein’ vooraan. De begeleiding vertelt een verhaal waardoor er steeds 1 stoel verdwijnt, zolang de veiligheid het toelaat! De passagiers proberen aan boord te blijven. Telkens zegt de kapitein. “Geen paniek ... alles komt in orde.”
- Buiklachen: Iedereen ligt in een kring en met hoofd op de buik van een ander. De eerste zegt: “Ha!”. De tweede: “Ha, ha”. De derde: “Ha, ha, ha”. Enzovoort. Meestal ontstaat collectieve slappe lach!

Onderlinge verhoudingen bepalen de groeps sfeer gedurende het hele jaar

Gedurende het scoutsjaar tonen leden zich als leiders, volgers, clowns of belanden ze buiten de groep. Soms ontstaan er klikjes. Als 'begeleider' vorm jij een referentiepunt, waaromheen de groepsleden hun relaties ordenen. Het is belangrijk je niet te laten meeslepen in het emotionele spel van voorkeur, afkeer, uitsluiting,...

Begeleiding is goed voor iedereen. Leden die het moeilijker hebben om een positieve rol in de groep op te nemen zullen vaak de aandacht en warmte van de leiding opzoeken. Groepsdruk en pesten zijn aandachtspunten die verderop worden uitgediept.

- Besteed extra aandacht aan 'buitenstaanders'. Moedig ze aan om een rol in de groep op te nemen. Geef hen gerust een helpend handje of een sleutelrol in het bosspel.
- Bewaak dat de sfeer binnen de groep voor iedereen veiligheid en geborgenheid biedt.
- Praat regelmatig met je leden over hoe ze zich in de groep voelen en over hoe zij met anderen omgaan.

➔ *Voor wie graag meer over groepsprocessen wil weten, is de cursus Gilwell een absolute aanrader.*

Groepsdruk

Scouting wil een positieve invulling geven aan groepswerking en samenhang. Leiding is zich daarom best bewust van de mogelijkheden en gevaren van groepsdruk.

Naarmate de leden ouder worden, durft leiding al eens de groepsdruk inroepen om leden te motiveren of te straffen. Wees er voorzichtig mee takleden te betrekken om andere leden te overhalen iets te doen of te durven.

Als leiding stel je jezelf best op als bewaker van het groepsproces. Laat niet na om leden te motiveren en leden elkaar te laten motiveren, maar bewaak de vrijheid van leden om nee te kunnen zeggen zonder gezichtsverlies te leiden naar de groep.

Pesten

Een leidingsploeg waarin vooral competitie en prestaties tellen, is veel gevoeliger voor pesten. Toch kan één pester overal de bal plots aan het rollen brengen. De uitdaging is om pestgedrag tijdig op te merken en aan te pakken door pesters en gepeste kinderen aan te spreken.

Tussenkoms!

Het is niet zo eenvoudig dat het pesten wel zal ophouden als de gepeste genoeg van zich afbijt. In de meeste gevallen is een tussenkoms van buitenaf noodzakelijk.

Praat met pestslachtoffers. Wees een luisterend oor, moedig hen aan om uit te drukken hoe ze zich voelen. Oordeel niet. De situatie goed in schatten is van groot belang. Hou bij je evaluatie bovendien rekening met de leeftijdsverschillen: hoe ouder een kind, hoe beter het zich uitdrukt.

Niet straffen, maar leden wijzen op hun verantwoordelijkheid

Straffen biedt zelden een oplossing. Vermijd zeker om de hele groep te straffen – zoiets vergroot het samenhorighedsgevoel. Het kan de positie van de gepeste nog extra bemoeilijken. Je wordt zelf misschien meegesleurd in een machtsspel en de kans op wraak is groot.

Spreek eerder tot een klein groepje van pesters. Vul bij oudere takken het groepje eventueel aan met behulpzame en betrouwbare leden. Zo zorg je ervoor dat de verantwoordelijkheid door meerdere personen wordt gedeeld.

Toon je bezorgdheid. Probeer pesters te laten aanvoelen hoeveel pijn het doet om gepest te worden. Bovendien komt de agressie van de pester vaak voort uit moeilijke situaties in de eigen omgeving, daarom is een gesprek met pesters aan te raden.

De actieve aanpak

Laat de 'pesters' zoeken naar manieren waarop ze de gepeste kunnen helpen om zich beter te voelen in de groep. Leg de verantwoordelijkheid bij de groep. Probeer niet teveel af te dwingen, maar laat de leden zelf initiatief nemen.

Nazorg

Knoop een tijdje na een pestprobleem opnieuw een gesprek aan zowel met de gepeste als met de rest. Doe dit individueel en laat de betrokkenen vertellen over hun bijdrage. Het speelt geen rol of iedereen zijn voornemen heeft uitgevoerd, zolang de pesterijen maar zijn gestopt.

- Ga regelmatig met al je leden een individueel gesprek aan over hoe ze zich in de groep voelen
  - Bespreek alle voorvallen steeds met je medeleiding
  - Wees niet bang ouders aan te spreken over het gedrag van hun kind. Meld gerust wanneer er moeilijkheden zijn dat hier aan gewerkt wordt
- *Meer informatie over pesten: "12 Beaufort - over woelige waters & stoere zeebonken"*

Grootte van de groep

Tussen 15 en 20 leden op je activiteit is ideaal. Boven of onder dit aantal worden een aantal basisactiviteiten van scouting soms onmogelijk. Toch hoeft een te kleine of te grote tak de pret niet te bederven. Je kan als leiding bewust op de omvang van je groep inspelen. Alvast wat bedenkingen:

Nadelen van kleine takken

- Het is moeilijk om een groot spel te doen (bv. bosspel met posten) Een spel is steeds snel gedaan. De leden komen zeer veel aan bod in 1 spel (minder creativiteit, geen tijd om uit te rusten)
- De leiding heeft je altijd in het oog. Leden kunnen weinig zelfstandigheid ontwikkelen. Geen mogelijkheid om jezelf te 'verstoppen'.
- Het is een ramp als de helft van de leden er niet zijn op een vergadering.

Voordelen van kleine takken

- Leden zijn gemakkelijk te motiveren om mee te doen
- Je kan een hechtere relatie aangaan met je leden. Er is meer persoonlijk contact van leiding met leden en leden met elkaar (je kan dan ook op de noden en interesses van je leden inspelen).
- Je tak is veel mobieler!
- Je kan andere activiteiten doen: een goed groepsgesprek, een DVD gaan bekijken bij een leider thuis, ...

➡ *Is je groepje echt te klein? Dan is 'werven' de boodschap, hierover vind je tips in de brochure "Gezocht: leden (m/v)"*

Nadelen van grote takken

- Speluitleg is moeilijker naar een grote groep.
- Een grote groep vraagt meer organisatiewerk en is moeilijker onder controle te houden. Knutseltoestanden lopen sneller uit de hand.
- De leiding leert de leden weinig kennen en de leden leren elkaar ook minder kennen. Alleen al alle namen onthouden is een helse klus, waardoor er minder persoonlijk contact en minder aandacht is voor persoonlijke interesses en noden.
- Het is voor de leiding niet gemakkelijk om op alle leden te letten (bv. i.v.m. veiligheid). Grotere kans op klikjesvorming en pesten.
- Er is (te) veel mogelijkheid om je te verstoppen. Er zullen vaker leden niet mee willen doen. Leden lopen soms verloren in te grote takken en haken daardoor sneller af. Je vindt het niet erg als de helft van de leden er niet is.
- Als je 'uit' bent in een spel, moet je vaak lang wachten.
- Het lokaal is vaak te klein om te gebruiken.

Voordelen van grote takken

- Je kan leuke, grote spelen doen.
- Je kan als lid even alleen zijn en op adem komen.
- Werken met nesten of patrouilles wordt echt mogelijk.
- Doorschuifactiviteiten verhelpen het massagevoel.
- Je kan samen grotere activiteiten en avonturen aan.

☛ *Is je tak echt te groot? Dan kan je hier ook iets aan doen: je tak splitsen. VVKSM verkiest de driejarige werking en biedt pedagogische ondersteuning via de brochure 'Werken met paralleltaken'.*

Toffe en afwisselende activiteiten

Het is uiteraard belangrijk om leuke en positieve activiteiten aan te bieden, en hier ook duidelijk over te communiceren in je ledenblad. Kwaliteit is verschrikkelijk moeilijk te meten, toch is er alvast één meetbaar facet van kwaliteit. Een goede scoutswerking is in ieder geval niet saai en de beste manier om saaiheid tegen te gaan is variatie!

De Werkvormen

“Sport en Spel” zijn ontegensprekelijk de meest populaire werkvormen en activiteiten. Toch zijn er ook andere werkvormen om activiteiten rond te brouwen. We lijsten ze hier even op zodat je er zeker geen vergeet in je takwerking.

Op “tocht” gaan is ideaal om je te leren oriënteren, nieuwe mensen en plaatsen te leren kennen, je ogen open te trekken: dat behoort allemaal tot het typische van scouting. Zowel de technieken, als kaartlezen en kompaslopen, als de inhoudelijke kant: groepsvorming, bezinning, de streek verkennen. In de takhandboeken staan originele tochtideeën, zoals Wascotochten, Grotehuizentocht, Gevarentocht, ...

Scouts en gidsen wagen zich te weinig aan “creatieve activiteiten”, zeker in vergelijking met de enorme verscheidenheid aan mogelijkheden: van zelf muziek maken, toneel spelen, een videofilm klaarstomen, ... tot een gezellige, passieve videoavond waar je creatief aan de slag gaat met popcorn.

Een andere werkvorm noemen we “Rondomons”. In de wereld rondom ons valt er heel wat te beleven. Goede doel-activiteiten (11-11-11, vredeseilanden) zijn klassiekers, maar je kan ook op bezoek gaan in een rusthuis, een “informatief spel” (www.spelinfo.be) spelen of gaan werken bij welzijnsorganisaties.

Scouting is een openluchtbeweging, en dan mogen activiteiten rond “overlevingstechnieken” als vuren maken, sjourren, koken, en tenten rechtzetten zeker geen onbekenden zijn in de jaarwerking. De technieken lenen zich ook ideaal om in een spel verwerkt te worden als een uitdagende opdracht.

Veel activiteiten hebben plaats in de “natuur” of kunnen enkel slagen met behulp van natuurlijke elementen. Op die manier leren kinderen en jongeren de natuur beter kennen en respecteren. Je kan op verkenning in de natuur, maar je kan ook actief opkomen voor het behoud van de natuur.

Probeer bij de voorbereiding van je activiteiten telkens uit te gaan van de leefwereld van je leden dat verhoogt de betrokkenheid. Hieronder volgen enkele praktische tips om je in de leefwereld van je leden in te leven:

- Laat je leden in kleine groepjes zitten en laat ze een top tien maken van hun meest geliefde tv-programma, favoriete muziekprogramma, populaire sporten,...
  - Doe een ken-je-vriendjes-quiz.
  - Een slaapkamertocht. Ga langs op de verschillende slaapkamers met heel je tak. Zo'n eigen plek verklapt dikwijls iemands bezigheden (posters, souvenirs, cd's, boeken,... zijn een bron aan informatie).
- ☞ *Het takraadspel “Hoge ogen” daagt jou uit om activiteiten te bedenken waarin verrassende combinaties worden gemaakt.*
- ☞ *De uitleg over kwalitatieve activiteiten hebben we bewust kort gehouden, heb je behoefte aan meer inspiratie voor activiteiten dan zijn de takhandboeken een must, de vksm-website en de cursussen.*

Betrokkenheid door inspraak

Leden weten zelf het best wat hen aantrekt in scouting en wat ze minder leuk vinden qua groepssfeer en qua activiteiten. Laat hen dus mee nadenken over de takwerking en de activiteiten. Geef ze de kans te vertellen dat ze zich ergens aan storen, zo kan je de leden betrekken in de strijd tegen ledenuitval.

Inspraak van leden verhoogt hun emotionele betrokkenheid, bovendien kan pruil ongenoegen vaak in het beginstadium met een goede babbel opgelost worden.

Voor alle leeftijden

Al vanaf de kapoenen kunnen leden tekenen of uitdrukken wat ze leuk vinden of hoe ze zich voelen. Oudere leden kan je natuurlijk gemakkelijker echt mee de koers van het jaar laten uitzetten.

Tijdens inspraak- en evaluatiemomenten geef je leden de ruimte hun mening te uiten en voorstellen te doen. Let er op dat iedereen in dit gesprek betrokken wordt, leer je leden in groep te beslissen en rekening te houden met elkaars mening en gevoelens.

‘Het parlement’ (of Hunkerbunker, Raadsrots,...) is een leuke werkvorm waarbinnen leden op regelmatige tijdstippen hun mening kwijt kunnen. Voor het maken van afspraken is het parlement de aangewezen mogelijkheid. Ook conflicten en problemen die invloed hebben op de hele tak kan je zo samen oplossen.

Bij de jongste takken vormen pesten en uitsluiten de belangrijkste problemen. Bij de oudere takken maakt dit plaats voor moeilijke momenten met alcohol, roken en drugs. Voor beide gevaren geldt “goede afspraken maken goede vrienden”. Met themaspelen en rollenspelen kan je jouw leden bewustmaken en afspraken voorbereiden.

Naast het parlement zijn er natuurlijk ook nog andere manieren om je leden hun zegje te laten doen.

- **Inspreekbandje:** Er hangt een cassetterecorder omhoog en iedereen die wil mag iets op het bandje inspreken.
- **Een Tochtje:** Kies een leuke locatie, stuur je leden telkens per twee op pad. Laat ze onderweg enkele vraagjes oplossen, naargelang wat je wilt bespreken. Ze ontmoeten twee andere leden, nieuwe aanwijzingen en nieuwe vraagjes zodat ze met vier verder kunnen. Zo ga je verder tot iedereen samen op jouw plek uitkomt. Ontvang hen met een aangepast drankje en in de gepaste sfeer. Iedereen is nu goed voorbereid om aan een gezellige inspraak- of evaluatiemomentje te beginnen.
- **Een forum op een eigen website** voor je tak wordt misschien wel de toekomst, let dan wel op dat leden die geen toegang tot het internet hebben niet uit de boot vallen.

Evalueren met de leden

Stilstaan bij de activiteiten houdt in dat je bespreekt hoe de sfeer in de groep was en hoe dat kwam, hoe je als groep samenwerkte, hoe je activiteit door je leden onthaald werd,...

Evalueren gebeurt regelmatig op takraden en groepsraden, maar hou ook evaluatiemomenten met je leden. Op die manier geef je hen de kans ongenoegen, verlangens of tevredenheid te uiten.

Om je takwerking over een langere termijn te evalueren, kan je bijvoorbeeld jouw leden lijstjes laten maken van de beste, de strafste, de leukste, maar ook de slechtste en de meest geflopte vergaderingen. Dan krijg je onmiddellijk een beeld van wat iedereen vond van de voorbije activiteiten. Deze evaluatie kan je ook helpen om te weten waarom een activiteit een succesnummer of een dieptepunt was.

Evalueren hoeft niet altijd door te spreken, want dan is het soms gemakkelijker om negatieve boodschappen te geven dan positieve. Evalueren kan ook met een applausmeter of door het uitdelen van echte pluimen en naalden. Zo kan een korte evaluatie perfect geïntegreerd worden in een sluitingsmoment.

- Vingers: Er wordt een te evalueren onderwerp genoemd, iedereen doet z'n ogen toe en steekt meer vingers omhoog naargelang hij/zij het goed vond.
- Trapevaluatie: Je vraagt iedereen op de trap te gaan staan, hoe beter ze iets vonden hoe hoger. Je kan hierop ook variëren in een leuke en stevige klimboom waarin je geen halsbrekende toeren moet doen om wat hoger te geraken. Je raadt het al: hoe hoger je klimt...
- Kaarsen: in een kleiner groepje kan je ook met een grote kaars werken waarrond je dan met theelichtjes laat schuiven.
- Fotoalbum: Je zoekt een hoop foto's met gezichten op die verschillende uitdrukkingen hebben of mensen die verschillende dingen aan het doen zijn. Iedereen mag een foto kiezen die het best past bij de groep, de activiteit,...
- Ballonnen opblazen: Iedereen krijgt een groene en een rode ballon. De groene wordt gebruikt voor wat heel goed was, de rode voor wat slecht was. Als het bijvoorbeeld een geweldige activiteit was, zal de groene ballon heel groot zijn en de rode heel klein.

4 Toffe Leiding / tof voor leiding

In leiding

Goede activiteiten en een fijne groepssfeer zijn de beste strategie om je leden te behouden en om er bij te winnen. Als leiding heb jij de touwtjes in handen. De eindverantwoordelijkheid ligt bij jou, maar het is ook belangrijk dat jij zelf van scouting kan genieten. Verdeel het werk dus met je medeleiding en maak van je takraad een feest.

Engagement

De meeste takken beschikken over een takverantwoordelijke, die wordt gekozen uit de takleiding. Hij of zij neemt de coördinatie van de tak op zich en zal de andere takleiding sturen. Zorg er wel voor dat niet één iemand alle taken op zich neemt en dat iedereen naar eigen mogelijkheden een taak op zich neemt binnen de takwerking.

Op een eerste takraad is het een goed idee om de jaarlijn uit te tekenen. Je bekijkt hierbij alle data die voor jou belangrijk zijn: wanneer is het groepsraad? Wanneer heb ik examens? Wanneer doet mijn broertje zijn eerste communie? Zo voorkom je dat je plotseling beseft dat je de volgende 3 weken geen activiteiten kan doen en kan je je programma tijdig aanpassen.

Ook leiding haakt soms af

5 op 10 leiding zegt al eens aan stoppen te hebben gedacht, voornamelijk door de moeilijkheid om scouting te combineren met werk of studie, door tijdgebrek of door een slechte groepssfeer.

Als de vraag om inzet zo groot wordt dat we van leiding voortdurend verlangen dat ze meer tijd en moeite investeren in scouting dan ze zelf willen, dan werkt dat als een langzame wurggreep en haken mensen op den duur af. Bij afhaken blijven soms mensen gefrustreerd achter, ook hier kan op tijd een openhartige babbel doen veel voorkomen!

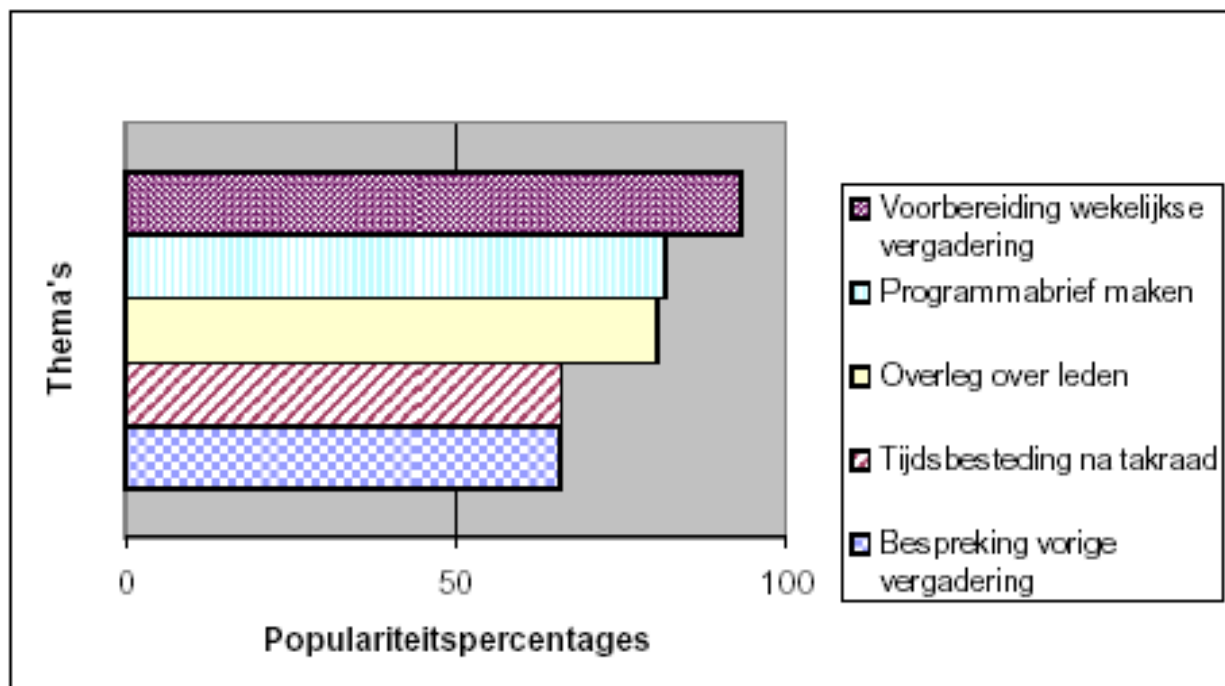
➔ *Engagement: Wortels. Het spel over engagement voor leiding.*

Takraad

Een takraad dient om een activiteit in elkaar te steken, een programma op te stellen, te evalueren, afspraken te maken, wrevels te bespreken, te babbelen over de tijdsbesteding na de takraad, te werken aan de sfeer in je takploeg ...

Grafiek: 5 thema's die het vaakst aan bod komen op een takraad (in %)

Er zijn verschillende manieren om te takraden. Soms gebeurt het snel per telefoon, of met e-mails en chatten. Dan zit je natuurlijk niet met iedereen samen en kan je minder vlot op elkaars ideeën inspelen.

Meer dan de helft van de takleidingsploegen komt wekelijks samen om een takraad te houden in de eigen scoutslokalen. Een vast moment is erg handig, zo kan iedereen er tijdens zijn planning rekening mee houden.

Slaagt jullie takploeg er nog niet in regelmatig te takraden, maar blijven alle takleiders na de activiteit nog gezellig mee iets drinken, dan kan je er net zo goed de volgende activiteit in elkaar boksen.

Je takraad, een feest!

Om de sfeer binnen je (tak)leiding te bevorderen kan je er ook eens samen op uit trekken. Een (tak)planweekend is leuk, maar ook een bioscoopavond of een avondje op stap met je tak buiten de scouts kan erg leuk zijn. Je kan je takraad inkleden in een thema (bijvoorbeeld Hawaï, Oliesjeik,...). Sommige takken hebben een “cake van de week”: om de beurt neemt een leider iets te snoepen mee. Een lekkere verrassing!

5 Ouders

Achtergrond: Wie heeft het laatste woord?

Ouders brengen hun kinderen naar de vergaderingen, maar ze verbieden hun kinderen ook wel eens naar de scouts te gaan als straf voor slechte schoolprestaties of uit onvrede met wat er tijdens de scouts gebeurt.

Ouders kunnen leiding op moeilijkheden wijzen en het gedrag van hun kinderen verklaren. Jonge leden hebben het soms gemakkelijker om aan hun ouders uit te leggen waarom ze scouting niet meer zo leuk vinden dan aan die vreemde leidster die ze maar een keertje in de week zien. Vaak moeten ouders hun kinderen op jonge leeftijd ook stimuleren of 'verplichten' om naar de scouts en gidsen te gaan.

Ouders spelen dus een heel belangrijke rol in de beslissing of dochter- of zoonlief al dan niet naar de activiteiten komt, zowel in negatieve als in positieve zin. Het loont zeker de moeite om op zoek te gaan naar de meerwaarde bij ouders.

Zorg bij de start van het werkjaar dat ouders weten wie waarvoor aanspreekbaar is. Maak duidelijk dat ouders met specifieke opmerkingen over de activiteiten beter direct aan de takleiding melden, dan aan de groepsleiding. Een aanspreekpersoon per tak is een handige werkvorm. Deze aanspreekpersoon per tak kan een takleider zijn, maar ook een ouder! Herhaal deze gegevens halfweg het jaar en voor het kamp of bij elke publicatie.

Krijgen ouders het voor het zeggen of hun zegje?

Probeer goede contacten te onderhouden met de ouders. Ouders zien jullie meestal enkel aan het werk wanneer ze hun kind afzetten of oppikken. Het 'voor' en 'na' de vergadering loopt dus best even 'georganiseerd' als je activiteiten.

Geef ouders de kans om je aan te spreken door na de vergadering nog even in de buurt te blijven. Zorg dat je antwoord kan bieden op hun vragen over de komende activiteiten, het uniform en dergelijke bekommernissen met het groepsblaadje, een Scoutsshop-catalogus en een inschrijvingsformulier bij de hand kan je al heel wat vragen beantwoorden.

Wanneer je ouders vraagt voor vervoer naar een weekendplaats, zwembad of schaatsbaan, doen sommige ouders dat zeker met plezier, maar soms raken ze hierbij wel gefrustreerd. Een goede organisatie is dan evenzeer een must: een tijdige vraag, duidelijke afspraken rond tijd en plaats, een goede wegbeschrijving zijn voor sommige ouders een breekpunt.

Een korte ontvangst met een kopje koffie als het vroeg is, toont jouw werking, inzet en engagement. Dit kleine gebaar zal ouders zeker motiveren.

Ouderactiviteiten

Ouders kunnen ook een extra ingrediënt vormen voor een onvergetelijke activiteit. Door regelmatig (bijvoorbeeld jaarlijks) een activiteit speciaal voor of met de ouders te organiseren verhoogt ook de betrokkenheid van de ouders of wordt een oudercomité opgestart.

- Een praatcafé. Nodig de ouders uit voor een gezellige babbel bij wat chips en een pintje. Je kan ondertussen dia's projecteren van de activiteiten.
- Een infoavond, bijvoorbeeld over het kamp. Wat ga je doen, zijn er bepaalde regels,... Als je naar Italië gaat, kan je de uitnodiging bijvoorbeeld verkleed als pizzabezorger brengen.

- Helpend handje. Sommige ouders zijn zelf enthousiaste scouts of gidsen geweest en ze willen best wel eens mee een dropping in elkaar steken. Anderen zijn enorm handig en bijvoorbeeld bereid de elektriciteit in het lokaal te herstellen, ...

- Het huisbezoek is een absolute aanrader. Zo ontdek je de achtergrond van de leden en geef je de ouders en jezelf de tijd elkaar beter te leren kennen. Vraag hen om zoon of dochter erbij te roepen, zo krijgen zij niet het gevoel dat hun ouders en leiding aan het roddelen zijn.

- “mammie en pappievergadering” Een spel waar ouders het tegen hun kinderen opnemen of gewoon wat pleinspelen met elkaar. Hilariteit verzekerd!
- Een enquête over de werking van jullie groep bij de ouders, zo krijg je eens feedback.
- Een quiz met ouders over jullie werking en leden. Stel multiple choice vragen op. (Zoals bijvoorbeeld “Mag er gerookt worden tijdens de vergaderingen?” A: nooit B: om vier uur C: altijd.) Laat de ouders hun antwoorden opschrijven en vraag hen om deze te motiveren. Dit is een gemakkelijke vorm om een discussie los te weken.

➔ Ouders.

- *Dag vader & dag moeder. Oudercontact bij scouts- en gidsenwerk.*
- *Ouder worden - Onthaalbrochure voor ouders van scouts en gidsen.*

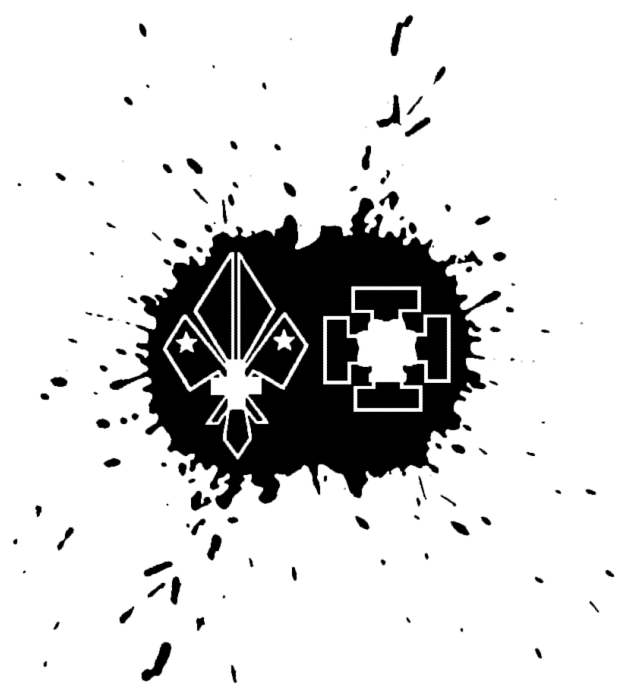
6

De “Waarom afhaken?”- hitlijst

Reden	%
Te veel andere vrijetijdsbestedingen	72,0
Geen vrienden binnen de scouts	65,9
Activiteiten niet leuk vinden	55,3
Studiedruk	36,3
Geen leuke leiding	24,3
Te veel verplichtingen binnen de scouts	12,8
Te duur	9,8
Andere redenen	9,1

7 De “Waarom scouting” -top tien

Reden	%
Plezier	20
Vrienden	17,9
Avontuur	8,3
Leuke leiding	6.1
Ouders	5,0
Tegen verveling	5,0
Ontplooiing	3,8
Programma	2,1
Andere reden	1,6
Gewoonte	1,3

HOPPER
WINKEL

P0015